

Veliko srebrno kandilo

Visina kandila: 40 cm

Visina sa lancima: oko 85 cm

Težina: 1300 g

Materijal: srebro

Period: kraj 19. veka

Poreklo: izrađeno u Beču (Austrija) za Srbiju

Kandilo od srebra, označeno je žigovima koji svedoče da je izrađeno u Beču, najverovatnije krajem 19. veka. Izgled kandila svedoči da ga je izradio majstor vrhunskog umeća. Čašica je dekorisana tehnikom iskucavanja motivima koji asociraju na vatreni plamen. Telo kandila dekorisano je raznovrsnim motivima uključujući palmete, duguljaste ovale i floralne motive. Ovi skladno raspoređeni dekorativni motivi zauzimaju samo donji deo i sam vrh koji podupire čašicu, dok je najveći deo tela kandila lišen suvišne dekoracije, tako da do punog izražaja dolazi prefinjeni sjaj poliranog srebra. Posebno lepo su oblikovane tri drške, koje povezuju telo kandila i lance o koje je okačeno. One su u obliku „S“ voluta u kombinaciji sa floralnim i folijažnim motivima, evocirajući kitnjasti rokoko stil. Kandilo se odlikuje velikim dimenzijama, a njegova težina je 1300 g.

Važno je napomenuti da je u Srbiji bila uobičajena praksa poručivanja sakralnih predmeta od inostranih majstorskih radionica, za potrebe crkve kao i za privatne domove građana pravoslavne vere. Poznato je i da su raznovrsni predmeti od srebra iz Beča bili poručivani za srpski dvor, a potom i za dvor Kraljevine Jugoslavije. O ovoj pojavi svedoči i primer umetničke radionice Anastasa Jovanovića (1817 - 1899), koju je ovaj naš svestrani umetnik, prevashodno poznat kao prvi srpski fotograf, osnovao dok je boravio u Beču, između 1846. i 1858. godine. On je u *Srbskim novinama* dao reklamni oglas kojim se preporučuje potencijalnim poručiocima, a posebno pravoslavnim opštinama, za izradu svih crkvenih predmeta. Tako je i srebrni kovčeg za mošti Stefana Prvovenčanog, koji je kneginja Persida Karađorđević darivala manastiru Studenici, nastao u saradnji Anastasa Jovanovića sa majstorom iz Beča. Ovaj dragoceni predmet označen je žigom sa inicijalima majstora (W.K) uz bečki žig za srebro za 1853. godinu.*

I ovo kandilo, izrađeno u Beču, najverovatnije spada u grupu predmeta rađenih po specijalnoj porudžbini za naše podneblje. Sa pojavom baroka, u 17. veku, dolazi do prožimanja zapadno -

evropskih i tradicionalno pravoslavnih uticaja u sakralnoj umetnosti. Ta tendencija nastaviće se i tokom 18. i 19. veka. S druge strane inostrani majstori su uvek bili spremni da izađu u susret zahtevima poručioaca, i da svoj rad prilagode specifičnoj nameni predmeta, čak i kada su ti predmeti bili vezani za tradiciju i običaje drugačije od onih iz njihove matične sredine.

Žigovi za srebro na kandilu nalaze se na dva mesta, na donjem delu i na čašici. Radi se o setu od dva žiga, od kojih se jedan odnosi na majstora, a drugi na mesto izrade i finoću srebra. Drugi žig je u vidu glave rimske boginje Dijane, prikazane iz profila i ovenačne vencem od lovorovog lišća, unutar okvira u obliku deteline sa pet listova. To je žig za austrougarsko srebro, finoće 800. Habsburška monarhija uvela je državni sistem za obavezno označavanje predmeta od srebra 1691. godine. Političke promene u strukturi i nazivima carstva bile su praćene i promenom izgleda žigova za srebro. Tako je žig u obliku glave Dijane uveden 1876. godine, kada je umesto Austrijskog carstva bila proglašena Dvojna monarhija Austrougarska. Ovaj žig ostao je u upotrebi i par godina nakon propasti Austrougarske u Prvom svetkom ratu, zaključno sa 1922. godinom.

* Jelena Perać „Anastas Jovanović (1817 – 1899) pionir primenjene umetnosti i dizajna“, katalog povodom izložbe održane u Muzeju primenjenih umetnosti u Beogradu, 2017. godine

Za „Antique Art“

Melisa Niketić

Akademija za umetnost i restauraciju
Pallazzo Spinnelli, Firenca, Italija
(Odsek restauracija nameštaja i procena antikviteta)